

การใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านค้า)
เพื่อยกระดับร้านค้าในจังหวัดลพบุรี ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

Using the consumer protection system program in the community
(survey of grocery stores) to raise the level of grocery stores
in Lopburi Province following the laws

สุทธิดา โต๊ะทอง¹
Suttida Toautong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ฝ่าฝืนกฎหมายในร้านค้า 2) ยกระดับศักยภาพเครือข่ายสุขภาพจังหวัดลพบุรีในการใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านค้า) เพื่อยกระดับร้านค้าให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และ 3) เสนอแนวทางเชิงนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายพัฒนาร้านค้าให้ได้มาตรฐาน โดยการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณภาคตัดขวาง ในร้านค้า 102 แห่งของอำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชนเก็บข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพและสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการ เน้นการระหว่างเดือนกรกฎาคม - ตุลาคม 2567 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า ร้านค้าส่วนใหญ่ผ่านมาตรฐานด้านสถานที่ ร้อยละ 84.3 แต่ไม่ผ่านมาตรฐาน ด้านผลิตภัณฑ์ โดยร้านค้าที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพถูกต้อง (สีเขียว) มีร้อยละ 12.7 ร้านที่สามารถปรับปรุงได้ (สีเหลือง) ร้อยละ 34.4 และร้านค้าที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพผิดกฎหมาย (สีแดง) ร้อยละ 52.9 สาเหตุหลักที่ไม่ผ่านมาตรฐาน ได้แก่ การขายอาหารผิดกฎหมาย ร้อยละ 79.4 ยาผิดกฎหมาย ร้อยละ 42.2 และวัตถุอันตรายในครัวเรือน ร้อยละ 22.5 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความรอบรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการเข้าถึงและทำความเข้าใจข้อมูล แต่ยังมีจุดอ่อนด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการบอกต่อ ข้อเสนอแนะคือ ควรใช้ข้อมูลจากโปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาร้านค้าและศักยภาพเครือข่ายสุขภาพ รวมถึงพัฒนาโปรแกรมให้สามารถแจ้งข้อกฎหมายเมื่อพบการฝ่าฝืน เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายและยกระดับร้านค้าในจังหวัดลพบุรีให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านค้า), ร้านค้าคุณภาพ

¹ เกษัชกรชำนาญการ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี

¹ Pharmacist, Professional Level. Division of Consumer Protection and Public Health Pharmacy, Lopburi Public Health Office. Email : suttida4311@gmail.com

Abstract

This study aimed 1) to examine the situation and problems related to the sale of health products that violate the law in local grocery stores, 2) to enhance the capacity of health networks in Lopburi Province in utilizing the Consumer Protection System in the Community Program (Grocery Store Survey) to promote legal compliance among grocery stores, and 3) to propose policy recommendations for effective law enforcement and the development of standard-compliant grocery stores. This cross-sectional study employed both quantitative and qualitative approaches and included 102 grocery stores in Lam Sonthi District, Lopburi Province. Data on health products and in-depth interviews with store owners were collected using the Consumer Protection System in the Community Program between July and October 2024. Descriptive statistics were used for data analysis, including frequency distribution and percentage. The findings revealed that most grocery stores met the criteria for appropriate premises (84.3%), but many failed to meet product standards. Stores selling legally compliant health products (green) accounted for 12.7%, stores that could be improved (yellow) 34.4%, and stores selling illegal health products (red) 52.9%. The main causes of non-compliance were the sale of illegal foods (79.4%), illegal medicines (42.2%), and household hazardous substances (22.5%). Most store owners demonstrated a high level of health product literacy, particularly in accessing and understanding information, while their behavioral change and communication dimensions remained moderate. The study suggests that data from the Consumer Protection System in the Community Program should be used to develop strategies for improving grocery stores and strengthening health network capacity. Furthermore, the program should be enhanced to automatically notify relevant legal provisions when violations are detected, thereby supporting law enforcement and promoting sustainable legal compliance among grocery stores in Lopburi Province.

Keywords : Community-based Consumer Protection Program, Grocery Store Quality Standards, Lopburi Province

บทนำ

จังหวัดลพบุรี มีการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการร้านค้าเพื่อให้มีการพัฒนาร้านค้าให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด จากสถานการณ์การสำรวจข้อมูลร้านค้าที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ณ เดือนมิถุนายน 2567 พบว่ามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 3,656 แห่ง¹ สินค้าส่วนใหญ่ที่จำหน่าย คือสินค้าที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร ยา เครื่องสำอาง เป็นต้น โดยลูกค้าส่วนใหญ่เป็นประชาชน นักเรียน ที่อาศัยอยู่ใกล้กับร้านค้าที่ตั้งอยู่ในชุมชนนั้น และส่วนใหญ่มีเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ดังนั้นร้านค้าจึงเป็นแหล่งกระจายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่สำคัญ ใกล้ชิดกับประชาชนโดยเฉพาะในชุมชนที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง โดยปัญหาที่พบจากผลิตภัณฑ์ที่มีจำหน่ายในร้านค้า ได้แก่ การจำหน่ายยาอันตราย อาหารไม่มีฉลากหมดอายุ เป็นต้น สาเหตุที่ส่งผลให้ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐาน เนื่องจากไม่เห็นความสำคัญของการรับรองมาตรฐานดังกล่าว ไม่มีความใส่ใจในการตรวจตราสินค้า ให้ได้มาตรฐานอยู่เสมอ เป็นต้น สำหรับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี ได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานร้านค้า ตั้งแต่ปี 2562 โดยเริ่มจากการสำรวจ พร้อมให้ความรู้ คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเครือข่ายด้านสุขภาพ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาร้านค้าให้ผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์แบบตรวจประเมินร้านค้ามาตรฐานที่จัดทำขึ้น ปัจจุบันพบว่ามีย่านค้าที่ผ่านตามเกณฑ์แบบตรวจประเมินร้านค้ามาตรฐาน Plus RDU จังหวัดลพบุรี เพียงจำนวน 146 แห่ง คิดเป็นจำนวนร้อยละ 3.99 ดังนั้นการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชนที่ซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพดังกล่าวไปบริโภค การยกระดับและพัฒนาร้านค้าให้เป็นร้านค้าคุณภาพ มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมาตรฐาน และการจัดเก็บ

ผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม รวมถึงปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด จึงมีความสำคัญในการส่งต่อ กระจายผลิตภัณฑ์สุขภาพมีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัย เป็นประโยชน์ และลดความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้บริโภค หลังจากการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ซื้อจากร้านค้าในชุมชนนั้น

ในปี 2563 กระทรวงสาธารณสุขได้จัดทำแนวทางการส่งเสริมการใช้ยาสมเหตุผลในชุมชน โดยมีการเชื่อมโยงจาก 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาเชิงรุกในโรงพยาบาล 2) การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาเชิงรุกในชุมชน 3) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อการใช้ยาอย่างสมเหตุผล 4) การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในภาคเอกชน 5) การสร้างความรอบรู้ด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลของประชาชน โดยกิจกรรมทั้งหมดจำเป็นต้องทำร่วมกันของเครือข่ายสุขภาพ ในการร่วมกันค้นหาปัญหาจากผลิตภัณฑ์สุขภาพ ที่พบในชุมชน แล้วนำมาหาวิธีแก้ไขปัญหาด้านความเหมาะสมหรือตามบริบทของชุมชน เพื่อให้เกิดการแก้ไข ป้องกันปัญหาได้อย่างมีระบบ และยั่งยืน²

ปี 2567 ศูนย์วิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา(อย.) ได้พัฒนาโปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านค้า) ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้สำรวจผลิตภัณฑ์ในชุมชน หรือออกตรวจร้านค้า เป็นการใช้โปรแกรมผ่านสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต สามารถจัดเก็บข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่พบการจำหน่ายจากการสำรวจร้านค้าเป้าหมาย โดยโปรแกรมหากล่าวสามารถวิเคราะห์ข้อมูลของผลิตภัณฑ์สุขภาพอย่างละเอียด เช่น ทราบถึงผลิตภัณฑ์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมาย เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทใด สามารถระบุชนิด/ชื่อทางการค้าของ

ผลิตภัณฑ์ จำนวนที่พบ รวมถึงแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์ที่ฝ่าฝืนกฎหมาย และสามารถจำแนกได้ว่าเป็นร้านชำประเภทใด เช่น ร้านชำประเภททั่วไปตามระดับสี (สีเขียว สีเหลือง สีแดง) และ ร้านชำคุณภาพ (ประเภทการใชยาสมเหตุผล ประเภทผลิตภัณฑ์สุขภาพปลอดภัย) อีกทั้งยังสามารถระบุข้อมูล latitude longitude ของร้านชำได้³ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการรวบรวมสถานการณ์การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ โดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) เพื่อนำข้อมูลจากการสำรวจมาวิเคราะห์ ประเมินความเสี่ยงปริมาณผลิตภัณฑ์สุขภาพที่พบว่ามี การฝ่าฝืนข้อกำหนด ประเด็นที่ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อนำมา กำหนดเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายให้กับจังหวัดในการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ สร้างความตระหนักรู้มาตรการบังคับใช้กฎหมาย และเป็นการยกระดับพัฒนามาตรฐานร้านชำในจังหวัดลพบุรีให้ปฏิบัติตามกฎหมาย รวมถึงร้านชำสามารถเป็นแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ปลอดภัยในชุมชน ทำให้ผู้บริโภค รวมถึงประชาชนกลุ่มเปราะบาง กลุ่มเศรษฐกิจฐานไม่ค่อยดีสามารถเข้าถึงสินค้าที่ปลอดภัยได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำที่มีการฝ่าฝืนกฎหมาย
2. เพื่อยกระดับศักยภาพของเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ให้สามารถใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) เพื่อยกระดับร้านชำในจังหวัดลพบุรี ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย
3. เพื่อหาข้อเสนอเชิงนโยบาย แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของจังหวัดลพบุรี ในการพัฒนาร้านชำให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) เพื่อยกระดับร้านชำในจังหวัดลพบุรี ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ชนิดการสำรวจ ณ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional survey study) โดยศึกษาตั้งแต่ 15 กรกฎาคม 2567 - 15 ตุลาคม 2567 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการศึกษา คือ ร้านชำในจังหวัดลพบุรี สุ่มตัวอย่างแบบ cluster sampling ชนิดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการเลือกศึกษากลุ่มร้านชำทั้งหมดที่เปิดจำหน่ายในปี 2567 ในพื้นที่ของตำบลลำสนธิ และตำบลกุดตาเพชร อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 122 ร้าน (เลือกตำบลลำสนธิ เนื่องจากเป็นตำบลที่อยู่ใกล้อำเภอ และเลือกตำบลกุดตาเพชร เนื่องจากเป็นตำบลที่อยู่ไกลจาก ตัวอำเภอมากที่สุด)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) ในการเก็บข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่จำหน่ายในร้านชำ

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านชำเกี่ยวกับข้อมูลของผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายและพบว่าการจำหน่ายในร้านชำ ให้ทราบถึงแหล่งต้นทางที่การกระจายสินค้าไม่เหมาะสม ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) โดยมีผู้วิจัยและเครือข่ายสุขภาพเป็นผู้สัมภาษณ์

3. วิธีการเก็บข้อมูล

3.1สำรวจร้านชำและบันทึกข้อมูลโดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) ในการเก็บข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่จำหน่ายในร้านชำ

3.2 สัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านค้าเกี่ยวกับรายละเอียดของข้อมูลของผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีการฝ่าฝืนกฎหมายและพบว่าการจำหน่ายในร้านค้า(จากการตรวจพบโดยโปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภค) เพื่อศึกษาแหล่งต้นทางที่การกระจายสินค้าไม่เหมาะสม ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) โดยมีผู้วิจัยและเครือข่ายสุขภาพเป็นผู้สัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ ของข้อมูลทั่วไปจัด แบ่งร้านค้าประเภททั่วตามระดับสี (สีเขียว สีเหลือง สีแดง) และ ร้านชำคุณภาพ (ประเภทการใช้ยาสมเหตุผล ประเภทผลิตภัณฑ์สุขภาพปลอดภัย) นำเสนอด้วยค่าความถี่ ร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ให้ทราบถึงแหล่งต้นทางที่การกระจายสินค้าไม่เหมาะสม โดยการประมวลผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview –IDI)

ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี เลขที่ LBEC 8/2567

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จำนวนร้านค้าทั้งหมด 102 ร้าน เป็นร้านค้าที่อยู่ในพื้นที่ตำบลลาดดาบชะ จำนวน 77 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 75.5 และตำบลลาดสนธิ จำนวน 25 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 24.5 จากการประเมินพบว่า เป็นร้านค้าที่มีสถานที่เหมาะสม จำนวน 86 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 84.3 ร้านชำที่มีสถานที่ไม่เหมาะสม จำนวน 16 ร้าน คิดเป็นร้อยละ 15.7 (ดังตารางที่ 1)

ผลการประเมินร้านค้าประเภททั่วไป (GG)

โดยเป็นการตรวจประเมินเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์ในร้านชำเบื้องต้น พบว่าร้านชำส่วนใหญ่เป็นร้านชำระดับสีแดง คิดเป็นร้อยละ 52.9 รองลงมาเป็นร้านชำระดับสีเหลือง คิดเป็นร้อยละ 34.4 และร้านชำระดับสีเขียว คิดเป็นร้อยละ 12.7 ตามลำดับ รูปภาพที่ 1 แสดงประเภทร้านชำที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามระดับสี

รูปภาพที่ 1 สัดส่วนร้านชำแต่ละประเภทร้านชำที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามระดับสี

ผลการประเมินร้านชำประเภทคุณภาพ (GGP)

การตรวจประเมินร้านชำประเภทการใช้ยาสมเหตุสมผล (G-RDU) เพื่อยกระดับร้านชำในด้านคุณภาพ โดยใช้เกณฑ์ร้านชำคุณภาพ ด้านสถานที่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านความรู้ของผู้ประกอบการ

ร้านชำพบว่า ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมินร้านชำประเภทการใช้ยาสมเหตุสมผล (G-RDU) คิดเป็นร้อยละ 65.7 ส่วนร้านชำที่ผ่านการประเมินร้านชำประเภทการใช้ยาสมเหตุสมผล (G-RDU) คิดเป็นร้อยละ 34.3
รูปภาพที่ 2

รูปภาพที่ 2 สัดส่วนร้านชำที่ผ่านเกณฑ์การประเมินร้านชำคุณภาพ ประเภทการใช้ยาสมเหตุสมผล G-RDU

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลิตภัณฑ์

จากการสำรวจข้อมูลด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ พบว่าส่วนมากข้อมูลการโฆษณาและผลิตภัณฑ์สมุนไพร ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 100 รองลงมาคือข้อมูลการขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร และการขายเครื่องสำอาง

ร้อยละ 96.1 และ 89.2 ตามลำดับ สำหรับข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนใหญ่พบว่า เป็นข้อมูลด้านการขายอาหาร ร้อยละ 79.4 รองลงมาคือข้อมูลการขายยา ร้อยละ 42.2 รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของร้านชำในแต่ละตำบลที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านสถานที่และผลิตภัณฑ์

ข้อมูลร้านชำ	รวมจำนวน (n = 102)		ตำบลกุดตาเพชร (n = 77)		ตำบลลำสนธิ (n = 25)	
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน
สถานที่เหมาะสม	86(84.3)	16(15.7)	67(77.9)	10(62.5)	19(22.1)	6(37.5)
ผลิตภัณฑ์ผิดกฎหมายและไม่เหมาะสม	102(100)	0(0)	77(75.5)	0(0)	25(24.5)	0(0)

หมายเหตุ : สถานที่สะอาด ไม่รกรุงรัง, บริเวณที่วางยา อาหาร เครื่องสำอาง ปราศจากแสงแดดส่องถึง และมีข้อสังเกตว่าร้านชำไม่พบข้อมูลผลิตภัณฑ์ผิดกฎหมายและไม่เหมาะสม ร้อยละ 100 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการสำรวจในลำดับถัดไป

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของร้านชำในแต่ละตำบลที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานแต่ละด้าน

ข้อมูลผลิตภัณฑ์	รวมจำนวน (n = 102)		ตำบลลูกตาเพชร (n = 77)		ตำบลลำสนธิ (n = 25)	
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน
การขายอาหาร	21(20.6)	81(79.4)	21(100)	56(69.1)	0(0)	25(30.9)
การขายยา	59(57.8)	43(42.2)	46(78.0)	31(72.1)	13(22.0)	12(27.9)
การขายผลิตภัณฑ์อื่นๆ	79(77.5)	23(22.5)	54(68.4)	23(100)	25(31.6)	0(0)
การขายเครื่องสำอาง	91(89.2)	11(10.8)	68(74.7)	9(81.8)	23(25.3)	2(18.2)
การขายผลิตภัณฑ์สมุนไพร	98(96.1)	4(3.9)	75(76.5)	2(50.0)	23(23.5)	2(50.0)
การโฆษณาและ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	102(100)	0(0)	77(75.5)	0(0)	25(24.5)	0(0)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการประเมินความรอบรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ

เมื่อพิจารณาระดับความรอบรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้ประกอบการร้านชำ จากแบบประเมินความรอบรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพโดยรวมพบว่า

มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก สำหรับการเข้าถึงข้อมูล ความเข้าใจ การโต้ตอบซักถามแลกเปลี่ยน การตัดสินใจ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ส่วนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการบอกต่อ มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ประกอบการมีความรู้แต่ละระดับ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินรวม จำแนกรายประเด็นของความรอบรู้ (n = 102)

หมวดที่ 1 การเข้าถึงข้อมูล	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ค่า SD	ผล ประเมิน
1. ท่านสนใจและเข้าใจข้อความที่แสดงประเภทของยาบนฉลาก [ยาอันตราย][สามัญประจำบ้าน]	55	18	13	5	11	3.99	1.35	มาก
2. ท่านสามารถค้นหาข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ(ยา อาหาร เครื่องสำอาง) ที่ถูกต้อง ก่อนซื้อ มาจำหน่ายได้ด้วยตนเอง โดยค้นจากหลายแหล่ง เช่น เกล็ดขกร บุคลากรสาธารณสุข สื่อออนไลน์ฯ	28	10	23	10	31	2.94	1.58	ปานกลาง
3. ท่านรับรู้ข้อมูลประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ(ยา อาหาร เครื่องสำอาง) จากหน่วยงานต่างๆ เช่น อย. สสจ. โรงพยาบาล รพ.สต.	54	16	21	5	6	4.05	1.21	มาก
ภาพรวม						3.66	1.38	มาก

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ประกอบการมีความรู้แต่ละระดับ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินรวม จำแนกรายประเด็นของความรอบรู้ (n = 102) (ต่อ)

หมวดที่ 2 ความเข้าใจ								
1. ย่าต้องแสดงเลขทะเบียนยานบนฉลาก เช่น 1A 12/53	32	8	13	8	41	2.82	1.73	ปานกลาง
2. ยาสี้นอายุ 180722 หมายถึง ย่าหมดยาอายุไปแล้ว	70	8	9	2	13	4.18	1.4	มาก
3. ท่านสามารถนำยามาจัดเป็นชุดเพื่อจำหน่ายในร้านค้า ร้านชำได้ ***	1	1	3	3	94	4.84	0.61	มากที่สุด
4. ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสามารถรักษาโรคได้ ***	2	0	5	2	93	4.8	0.7	มากที่สุด
5. อาหาร เช่น น้ำแข็ง นม ฯ ต้องมีเลขสารบบอาหาร	64	10	11	3	14	4.05	1.44	มาก
6. เครื่องสำอางต้องมีฉลากภาษาไทย	67	11	13	3	8	4.24	1.25	มาก
ภาพรวม						4.16	1.19	มาก
หมวดที่ 3 การโต้ตอบซักถาม แลกเปลี่ยน								
1. ท่านกล้าที่จะซักถามบุคลากรทางการแพทย์เกี่ยวกับ สิ่งที่เกี่ยวข้องในการเลือกซื้อ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) เพื่อนำมาจำหน่าย	50	19	20	3	10	3.94	1.3	มาก
2. ท่านรู้ว่าจะสามารถโทรสอบถาม ข้อมูล ข้อสงสัย หรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพ(ยา อาหาร เครื่องสำอาง) จาก อย. สสจ รพช. และ รพ.สต.ได้	46	17	19	4	16	3.72	1.46	มาก
ภาพรวม						3.83	1.38	มาก
หมวดที่ 4 การตัดสินใจ								
1.เมื่อท่านเห็นโฆษณาผลิตภัณฑ์สุขภาพ(ยา อาหาร เครื่องสำอาง) นั้นท่านจะหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือก่อนการตัดสินใจเลือก	34	13	21	8	26	3.21	1.59	ปานกลาง

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ประกอบการมีความรู้แต่ละระดับ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินรวม จำแนกรายประเด็นของความรอบรู้ (n = 102) (ต่อ)

2. ท่านมักเปรียบเทียบข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ(ยา อาหาร เครื่องสำอาง) จากหลายแหล่ง/หลายร้านก่อนที่จะเลือกซื้อมาจำหน่ายในร้านค้า	35	14	27	10	16	3.41	1.44	ปานกลาง
3. ท่านตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) มาจำหน่ายตามตราหรือพีซีเอ็นเตอร์ ***	0	2	5	5	90	4.79	0.62	มากที่สุด
4. ท่านเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) มาจำหน่ายในร้านค้าต่อเมื่อลดราคาเท่านั้น ***	1	2	6	9	84	4.7	0.75	มากที่สุด
ภาพรวม						4.03	1.1	มาก
หมวดที่ 5 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม								
1. ท่านจะตรวจสอบเลขทะเบียนยาทุกครั้งก่อนซื้อมาจำหน่าย	25	7	20	9	41	2.67	1.62	ปานกลาง
2. ท่านอ่านฉลากจนเข้าใจก่อนเลือกซื้อยามาจำหน่าย	27	10	14	13	38	2.75	1.65	ปานกลาง
3. ท่านวางแผนก่อนการซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) มาจำหน่าย	44	12	21	11	14	3.6	1.46	มาก
4. ท่านศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) ที่สนใจก่อนเลือกซื้อมาจำหน่าย	30	12	20	11	29	3.03	1.59	ปานกลาง
ภาพรวม						3.01	1.58	ปานกลาง
หมวดที่ 6 การบอกต่อ								
1. ท่านสามารถแนะนำบุคคลอื่นให้อ่านสรรพคุณของผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) ก่อนซื้อได้	46	19	13	8	16	3.7	1.49	มาก
2. ท่านสามารถบอกเล่าข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) ที่ปลอดภัยให้กับคนในชุมชนได้	39	16	19	8	20	3.45	1.53	ปานกลาง

ตารางที่ 3 จำนวนผู้ประกอบการมีความรู้แต่ละระดับ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการประเมินรวม จำแนกรายประเด็นของความรอบรู้ (n = 102) (ต่อ)

3. ท่านสามารถแนะนำผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) ที่สามารถจำหน่ายในร้านชำให้กับผู้ประกอบการร้านค้ารายอื่น ๆ ได้	37	13	13	8	31	3.17	1.69	ปานกลาง
4. ท่านมีความมั่นใจในการให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์สุขภาพ (ยา อาหาร เครื่องสำอาง) ที่ถูกต้องแก่ลูกค้า ร้านค้า ร้านชำอื่น ๆ แก่ครอบครัวและผู้สนใจได้	37	12	28	9	16	3.44	1.45	ปานกลาง
ภาพรวม						3.44	1.54	ปานกลาง
ภาพรวมทั้ง 6 หมวด						3.72	1.34	มาก

ส่วนที่ 4. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการร้านชำผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมายในร้านชำผู้ประกอบการซื้อมาจากแหล่งต่อไปนี้

ผลิตภัณฑ์ยา ส่วนใหญ่พบว่าแหล่งที่ซื้อมาจากร้านขายยา ขย.1 ที่ตั้งอยู่ในอำเภอลำสนธิ ทั้งหมดจำนวน 2 แห่ง

ผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น ๆ นอกจากยา ส่วนใหญ่มีแหล่งที่ซื้อจากร้านค้าส่งรายใหญ่ จำนวน 4 แห่งที่ตั้งอยู่ในตัวอำเภอลำสนธิ โดยมีบริการรับส่งซื้อผลิตภัณฑ์จากทางโทรศัพท์ จากนั้นทางร้านจะมีบริการจัดส่งของโดยรถยนต์ส่งของไปยังร้านชำที่สั่งซื้อโดยตรง และมีแหล่งที่ซื้อจากรถเร่/รถเซลล์ขายของ(ขนมปังไม่มี อย. ขนมแฉ่ง ข้าวเกรียบ แคปหมู ฯ)

สาเหตุที่นำผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายมาจำหน่ายที่ร้านชำ

ไม่ทราบว่าเป็นสินค้าที่ผิดกฎหมาย ขายไม่ได้ เป็นสินค้าที่ลูกค้าต้องการ (เรียกซื้อ ถามหา) บ่อยครั้ง

ทำไมสินค้าที่ผิดกฎหมายที่พบในร้านชำยังเป็นที่ต้องการของคนในชุมชน

เป็นสินค้าที่จำเป็นต่อการประกอบการทำงาน ตัวอย่างเช่น ในระยะช่วงเวลาที่ออกตรวจประเมินร้านชำคุณภาพ เป็นช่วงฤดูการที่มีการเก็บหน่อไม้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติบนเขา สินค้าที่ได้รับความนิยม เช่น ขนมเปียะที่ไม่มีฉลาก ยังคงเป็นขนมที่มียอดการซื้อสูง เนื่องจากราคาถูกรสชาติหวาน รับประทานแล้วรู้สึกสดชื่น มีแรงในการหาหน่อไม้ พกพาง่าย , ทุบไล่แมลง (ไม่มีฉลากภาษาไทย) เมื่อใช้แล้วแมลงไม่มารบกวน ไม่เป็นอุปสรรคต่อการหาหน่อไม้

เป็นสินค้านำราคาถูก ใช้แล้วเห็นผล ความเคยชิน เช่น ยาดีคอลเจน พริน , ติฟพี เดย์ และยาธาตุน้ำขาวตรากระต่ายบิน คิดว่าเป็นยาที่ปลอดภัยรับประทานได้

ส่วนที่ 5 ผลการยกระดับศักยภาพของเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ให้สามารถใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ)

กระบวนการทำงานแบบใหม่หลังจากใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) เพื่อยกระดับศักยภาพของเครือข่ายโดยวิธีการดังนี้

1) ประชุมเครือข่ายสุขภาพ(จนท.สธ., อสม.) เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้มาตรฐาน และเรียนรู้การใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) และทดสอบการใช้โปรแกรมฯ บันทึกข้อมูลการสำรวจร้านชำกำหนดเพื่อดูความเข้าใจและความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล ให้มีมาตรฐานเดียวกัน

2) ออกตรวจประเมินมาตรฐานร้านชำ โดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) ใช้โปรแกรมฯทั้ง จนท.สธ.และ อสม.

3) สรุปผลการประเมินได้ทันที โดย

1. มีการแสดงผลการตรวจประเมิน โดยการจัดระดับคุณภาพของร้านชำเป็นระดับสี(เขียว เหลือง แดง) ,ร้านชำ G-RDU, ร้านชำ G-SHP

2. สามารถบอกตำแหน่งของร้านชำที่ผ่านการตรวจประเมินแล้ว

3. มีการแสดงผล วิเคราะห์ข้อมูล โดยละเอียดให้เห็นว่ามีปัญหาด้านใด คือ 1. ด้านสถานที่ 2. ด้านผลิตภัณฑ์ 3.ด้านความรู้

สรุปได้ว่าโปรแกรมสามารถใช้สำรวจสถานการณ์ร้านชำ และใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ได้ข้อมูลที่ได้จากการใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) เป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาร้านชำ สามารถพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายสุขภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีในการเฝ้าระวังปัญหาผลิตภัณฑ์สุขภาพในพื้นที่ได้

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการประเมินสถานการณ์การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ ในเขตตำบลกุดตาเพชร และตำบลลำสนธิ โดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) พบว่าร้านชำส่วนใหญ่ผ่านมาตรฐานด้านสถานที่เหมาะสม ร้อยละ 84.3 แต่มีปัญหาการไม่ผ่านมาตรฐานด้านผลิตภัณฑ์

ที่มาจำหน่าย จากการประเมินร้านชำประเภททั่วไป (GG) พบว่าร้านชำที่ไม่มีการขายยาหรือมีการขายเฉพาะยาสามัญประจำบ้าน และมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องตามกฎหมาย (สีเขียว) ร้อยละ 12.7 ร้านชำที่มีการขายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่อาจไม่เป็นไปตามข้อกำหนดแต่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้(สีเหลือง) ร้อยละ 34.4 และร้านชำที่มีการขายยาและมีการขายผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ผิดกฎหมาย (สีแดง) ร้อยละ 52.9 สาเหตุที่ไม่ผ่านมาตรฐาน 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การขายอาหารที่ผิดกฎหมาย ร้อยละ 79.4 2) การขายยาที่ผิดกฎหมาย ร้อยละ 42.2 3) การขายผลิตภัณฑ์อื่น ๆ (วัตถุอันตรายที่ใช้ในครัวเรือน) ร้อยละ 22.5 นอกจากนี้พบว่าผู้ประกอบการร้านชำมีความรอบรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความรอบรู้มิติการเข้าถึงข้อมูล ความเข้าใจ การโต้ตอบซักถาม แลกเปลี่ยน การตัดสินใจ ในระดับมาก ส่วนความรอบรู้มิติการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และการบอกต่ออยู่ในระดับปานกลาง ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบว่าร้านยาแผนปัจจุบัน 2 แห่งเป็นผู้กระจายยาที่ไม่เหมาะสมแก่ร้านชำ

2. โปรแกรมสามารถใช้สำรวจสถานการณ์ร้านชำ และใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และแสดงผลได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลที่ได้จากการใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) เป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาร้านชำ พัฒนาศักยภาพของเครือข่ายสุขภาพในการเฝ้าระวังปัญหาผลิตภัณฑ์สุขภาพ สามารถนำมาสังเคราะห์จัดทำร่างนโยบายการพัฒนาร้านชำ มาตราการจัดการความเสี่ยงและและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายของจังหวัดเพื่อขยายผลยกระดับร้านชำทุกแห่งในจังหวัดลพบุรีให้ปฏิบัติตามกฎหมายต่อไป

3. เครือข่ายสุขภาพในพื้นที่จังหวัดลพบุรีสามารถใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภค

ในชุมชน (สำรวจร้านค้า) ในการตรวจเฝ้าระวังด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีในชุมชนได้ ควรขยายผลนำไปใช้ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดลพบุรี

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาโปรแกรม

1) พัฒนาระบบการบันทึกข้อมูลให้สามารถดึงข้อมูลที่ลงในโปรแกรมไปประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการได้อัตโนมัติ

2) ต้องมีการส่งเสริมความรู้ด้านผลิตภัณฑ์ยาอย่างละเอียด เพื่อให้เครือข่ายสุขภาพ มีความรู้ และสามารถบันทึกข้อมูลได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่แม่นยำ

3) ควรแยกประเภทออกจากกัน เพื่อให้สามารถนำผลมาวิเคราะห์ได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากหากพบการฝ่าฝืนการกระทำผิด มีบทกำหนดโทษที่ต่างกัน

4) ควรแก้ไขเป็นคำอื่น เนื่องจากอาจทำให้เกิดความเข้าใจว่าหมายถึงรวมถึงเป็นผลิตภัณฑ์สุขภาพด้วย

5) พัฒนาโปรแกรมให้สามารถประมวลผลแหล่งที่ซื้อผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายได้ทันที เมื่อใช้ cursor ชี้ตรงหัวข้อที่ประเมินไม่ผ่านให้สามารถระบุถึงโทษของการกระทำผิดในกรณีต่าง ๆ ได้ เพื่อให้ผู้ประเมินสามารถแนะนำผู้ประกอบการร้านค้าได้ทันที

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(ร่าง) นโยบายการพัฒนาร้านค้า มาตรการจัดการความเสี่ยงและ แนวทางการบังคับใช้กฎหมายของจังหวัดลพบุรี ในการพัฒนาร้านค้า ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย สำหรับมาตรการที่หน่วยงานรัฐและเครือข่ายสุขภาพต้องดำเนินการ มี 4 มาตรการเป็นมาตรการเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการทันที ดังนี้

1) มาตรการการส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับกรณีการฝ่าฝืนกฎหมายที่พบจากการสำรวจร้านค้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เครือข่ายสุขภาพ ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ให้กับผู้ประกอบการร้านค้าทุกแห่ง รวมถึงประชาชนในชุมชนทราบ ถึงกรณีการฝ่าฝืนกฎหมายที่พบหลังจากดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ทราบแล้ว หากพบการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าว ให้ดำเนินการตามกฎหมายทันที

2) มาตรการการตรวจเฝ้าระวังร้านค้าในชุมชน เมื่อร้านค้าได้รับการประเมินมาตรฐานโดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านค้า) พบว่ามีผลการประเมินเป็นร้านค้าทั่วไประดับสีแดง ต้องมีการตรวจเฝ้าระวังซ้ำทุก 1 เดือน หากผลตรวจเฝ้าระวังเป็นระดับสีแดงติดต่อกันเกิน 3 ครั้ง ให้ดำเนินการตามกฎหมายทันที และร้านค้าทุกร้านต้องผ่านเกณฑ์ประเมินร้านค้าคุณภาพภายใน 1 ปี ร้านค้าที่ผ่านเกณฑ์ร้านค้าคุณภาพแล้วให้ตรวจเฝ้าระวังทุก 1 ปี

3) ให้หน่วยงานบังคับใช้ระเบียบ/กฎหมายอย่างเข้มข้น โดยบูรณาการตรวจเฝ้าระวังผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เครือข่ายสุขภาพ ทั้งในส่วนของร้านค้าในชุมชน และโดยเฉพาะร้านค้าส่ง รวมถึงร้านขายยาที่อยู่ในชุมชนทุกแห่ง ตรวจสอบผลิตภัณฑ์สุขภาพต้องถูกต้องตามกฎหมาย หากพบการฝ่าฝืนกฎหมายให้ดำเนินการตามกฎหมายทันที

4) ร้านค้าที่ผ่านการประเมินเป็นร้านค้าคุณภาพ จะได้รับมอบป้ายร้านค้าคุณภาพในเวทีระดับจังหวัด เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และยกย่องผู้ประกอบการร้านค้าให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการพัฒนาร้านค้าปี 2568

1) จัดการความเสี่ยงตามข้อมูลที่พบ ดำเนินการกับร้านยา ร้านค้าส่ง และแหล่งกระจายสินค้าจากที่อื่นที่จัดส่งผลิตภัณฑ์ที่ฝ่าฝืนกฎหมายให้ร้านค้า

2) สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ร้านชำและประชาชนทราบ ถึงสถานการณ์ความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์สุขภาพที่พบ และส่งเสริมความรอบรู้ โดยเฉพาะในเรื่องของการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายที่พบในพื้นที่

3) ส่งเสริมเครือข่ายสุขภาพ ตรวจเฝ้าระวังปัญหาโดยใช้โปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน

4) ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาร้านชำคุณภาพ ร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ

5) จัดทำร่างนโยบายการพัฒนาร้านชำ มาตรการจัดการความเสี่ยงและ และการบังคับใช้กฎหมาย

ทั้งนี้ ควรมีการแบบบูรณาการจากเครือข่ายสุขภาพ ผู้ประกอบการร้านชำ ที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดเวทีเพื่อร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของปัญหา จะทำให้เกิดการสื่อสารและทางเครือข่ายสุขภาพ

ร่วมกับผู้ประกอบการร้านชำ ช่วยออกแบบในการแก้ไขปัญหา มีการวางแผนกำหนดระยะเวลาในการจัดการปัญหา กำกับติดตาม ผลการดำเนินงานต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ภญ.กนกวรรณ ทรงผาสุข รองนายแพทย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี ภญ.ตุลาภรณ์ รุจิระยรรยง หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข และ นายสุเทพ พลอยพลายแก้ว หัวหน้ากลุ่มงานอนามัยสิ่งแวดล้อม และอาชีวอนามัย ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งผู้ช่วยวิจัยและเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค อำเภอลำสนธิ ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยให้สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี และขอขอบพระคุณ ภก.วรวิทย์ กิตติวงศ์สุนทร ที่ให้คำแนะนำในการทำวิจัยและตรวจแก้ไขงานวิจัย ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี. แนวทางการดำเนินการตรวจประเมินมาตรฐานร้านชำ Plus RDU ปีงบประมาณ 2566. ม.ป.ท. : ม.ป.ป.; 2566.
2. กองบริหารการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. รายละเอียดและตัวชี้วัดในการติดตามประเมินผลตามแนวทางการดำเนินงานพัฒนาระบบการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชน. 2566;1:2-32.
3. ศูนย์วิชาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (คคส.). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา(อย.). คู่มือโปรแกรมระบบคุ้มครองผู้บริโภคในชุมชน (สำรวจร้านชำ) ฉบับแก้ไข ภายใต้เงินสนับสนุนโครงการส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งระบบงานคุ้มครองผู้บริโภคระดับพื้นที่. มปท.:ม.ป.ป.; 2567.
4. จินดาพร อุปถัมภ์, คณัฐวุฒิ หลวงเทพ, สิริธร บัวขจร.การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านผลิตภัณฑ์ สุขภาพ ในร้านชำจังหวัดศรีสะเกษ.วารสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. 2565;1:70-85.
5. อีระยุทธ นาคฤทธิ์.ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อการจำหน่ายยาที่ไม่เหมาะสมของร้านชำ.วารสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. 2565;1:163-75.
6. จันทร์จรรย์ ดอกบัว, รัตนาภรณ์ ชันติมิ่ง, หทัยรัชต์ พุกสอาด, ณัฐพร สู่หนองบัว.สถานการณ์การจำหน่ายยาในร้านขายของชำ อำเภอปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ.วารสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ. 2564;1:37-44.

7. อัสพร บุญยัง, รุ่งทิวา หมื่นปา.ความชุกของการจำหน่ายยาที่ไม่เหมาะสมของร้านชำในจังหวัดพิษณุโลก และปัจจัยที่มีผล.วารสารเภสัชกรรมไทย. 2561;1:105-18.
8. ไสว ตันทุพท, สมศักดิ์ อาภาศรีทองสกุล.การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานร้านชำคุณภาพและการสำรวจร้านชำตามเกณฑ์ดังกล่าว ในอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ.วารสารเภสัชกรรมไทย. 2567;1:16-24.
9. ปรีชญา ยอดสะเท็น, สุภัทนา กลางคาร, บัณฑิต วรรณประพันธ์.การพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการจำหน่ายอาหารผิดมาตรฐานในร้านชำ.วารสารวิชาการสาธารณสุขชุมชน. 2563;4:27-38.
10. ณัฐพล ผลโยน, วุฒิพงศ์ ภักดีกุล, วรินทร์มาศ เกษทองมา, บุญมี โพธิ์คำ.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาร้านชำคุณภาพต้นแบบตามโครงการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชน อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม.วารสารเภสัชกรรมไทย. 2566;3:561-75.
11. สุนิษา ถิ่นแก้ว, รัตนาภรณ์ อาวิพันธ์, ชิตชนก เรือนก้อน.การพัฒนาระบบเฝ้าระวังการจำหน่ายยาในร้านชำผ่านนโยบายส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชนตำบลเหล จังหวัดพังงา.วารสารเภสัชกรรมไทย. 2566;2:316-30.